

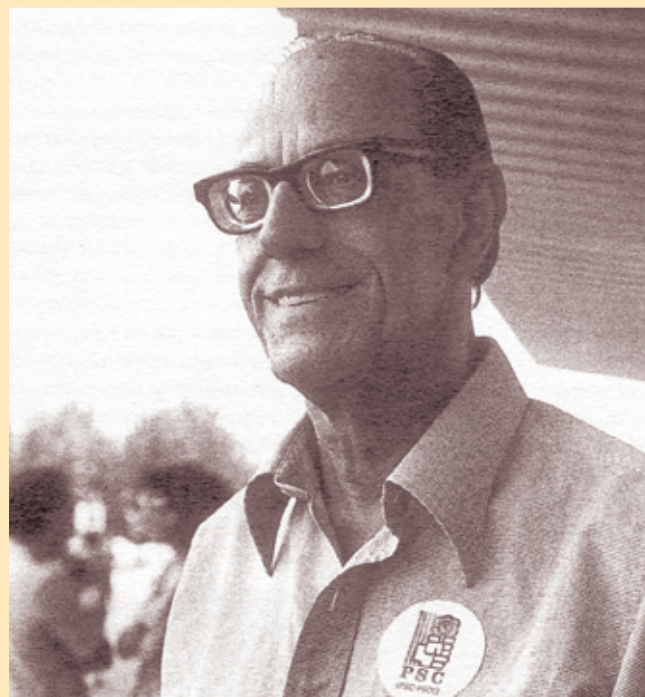

Enric Adroher, *Gironella*: l'europeisme socialista

Lluís Maria de Puig

Enric Adroher i Pascual, conegut des dels anys de la República pel seu pseudònim *Gironella*, nasqué a Girona el 10 de juny de 1908. Fou el segon de set germans d'una família menestral, on sobre tot per influència de la mare es vivien propers els problemes socials d'aquell temps, que ja de nen, el van interessar. Va ser un estudiant aplicat que de l'any 1924 al 1928 cursà Magisteri a l'Escola Normal de Girona. Entusiasmats pels estudis i seguidor d'algun dels seus mestres, grans pedagogs i futurs polítics republicans com Cassià Costal i Miquel Santaló que li obriren l'interès per la política i la renovació pedagògica, va acabar orientant els seus estudis vers l'educació. De molt jove inicià el seu activisme polític de simpaties llibertàries; conduït per joves amics del món obrer de Girona de tendència anarco-sindicalista i militants de la CNT, ben aviat començà a fer proselitisme amb un to radical revolucionari. El 1928 s'afilià a la FAI i publicà els seus primers articles a "*Solidaridad Obrera*". Aquell any va traslladar-se a Madrid per a realitzar la llicenciatura de Pedagogia, que acabaria el 1932.

A Madrid es va convertir en un estudiant contestatari que participà en el moviment universitari i polític tan efervescent en aquells moments. Seguia entusiasmats per la renovació pedagògica i es preparava per ser un bon professor, alhora que s'implicava cada vegada més en la política. Fou llavors quan després de moltes lectures i constants debats passà de l'acràcia al marxisme i l'any 1930 ja es considerava un comunista i milità en la Agrupación Comunista de Madrid, nucli més tard dissident de la Internacional Comunista i del PCE. Durant unes vacances a Barcelona conegué a Joaquim Maurín,

personalitat que el fascinà i es convertí a partir d'aquell moment en un fidel seguidor seu, primer de la Federació Comunista Catalano-Balear entorn al setmanari "*La Batalla*", i després del Bloc Obrer i Camperol, bé i que ell continuava a Madrid, això sí, conspirant sense parar.

A finals de 1930 informat de l'intent d'alçament de Galán i García Hernández a Jaca el jove revolucionari se n'hi anà des de Madrid per participar en el que havia de ser la insurrecció militar i obrera que tothom seguiria dels Pirineus avall. El fracàs va ser total, no passaren d'Osca on van ser durament reprimits per l'exèrcit i la guàrdia civil. Escapà com pogué i es va amagar durant un temps. Retornat a Madrid, continuà els estudis i tornà a l'activisme. Per haver penjat un bust del rei a l'Escola Superior de Magisteri acabà a la presó uns dies; on hi tornà també altres vegades acusat de participar en rebomboris polítics. Era temps d'aprenentatge i de canvis.

Així, el jove anarquista acabà apuntant-se al socialisme revolucionari. De la CNT va passar a la UGT dins la qual el 1932, amb un grup de professors van fundar la Federación Española de Trabajadores de la Enseñanza (FETE) a la que es dedicà amb intensitat mentre acabava la carrera. El mateix 1932 tornà a Catalunya on exercí de mestre al Grup Escolar "Pi i Margall" de Sarrià fins a la guerra civil. Escrivia sovint sobre els esdeveniments polítics, educació i ensenyament. El 1933 va ser candidat del Bloc Obrer i Camperol per la circumscripció de Girona amb un programa radical que va obtenir pocs vots. Era ja un dirigent del partit i va ser present a totes les lluites, vagues i manifestacions del moment. El 1934

va participar en les protestes en defensa de la Llei de Contractes de Conreu i també en l'aixecament del 6 d'Octubre en què exigien armes per anar més enllà de Companys i d'Esquerra Republicana i iniciar una revolució. En matèria nacional l'Enric aleshores tenia les coses molt clares: partint de l'acceptació del dret a l'autodeterminació tant ell com el seu partit defensaven una República Catalana dins de la Unió de les Repúbliques Socialistes Ibèriques, que veien indissolublement lligada a l'emancipació de classe.

El 1935, quan es crea el Partit Obrer d'Unificació Marxista, dirigit per Joaquim Maurín i Andreu Nin, és elegit membre del Comitè Executiu. El 1936 combat per aturar la sublevació militar i representa el POUM al Comitè Central de Milícies Antifeixistes. Esclatada la guerra es mobilitzarà i de setembre a novembre és Comissari General de Transports de Guerra de la Generalitat. Participa en els fets de Maig de 1937, fou detingut, passa una setmana en una txeca i després fou processat amb d'altres dirigents del POUM acusat primer de col·laboració amb els feixistes, en què se li demana pena de mort; finalment és exonerat d'aquell càrrec, però és condemnat a 15 anys de presó per revolucionari.

Evadit de la presó, arran de l'entrada dels militars a Barcelona, passà la frontera i inicià el seu exili. Detingut a França, fou internat al camp de concentració de Vernet d'Ariège; davant del perill dels nazis aconseguí d'escapar-se i marxà cap Amèrica desembarcant a Mèxic. Entre els anys 1941 i 1947 treballa per sobreviure, tot i que segueix en la permanent conspiració política. Participa en el moviment "Socialismo y Libertad", funda i dirigeix la revista "Mundo", una publicació de certa transcendència, del 1943 a 1945, entre els intel·lectuals d'esquerra, que fou una obra molt personal de *Gironella* i que mostra la seva constant activitat cercant respostes als grans interrogants del moment, el feixisme, la revolució, el socialisme... "Mundo" fou una revista socialista però frontalment oposada al comunisme oficial, antisoviètica.

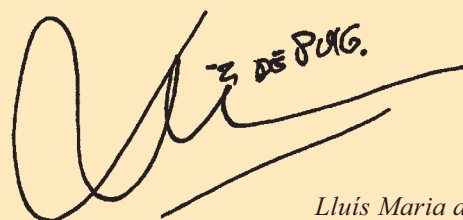
En el seu temps a Amèrica entre d'altres activitats polítiques participa en la Comissió Socialista Internacional. Passa un any a Nova York per aconseguir un visat per Europa i torna a França el 1947. Com que havia mantingut molts contactes amb Europa de seguida trobà amics que compartien les seves inquietuds, cada vegada més convençut que tota gran transformació o revolució havia de ser internacional i es manifesta partidari de crear un gran moviment europeu de les esquerres. Així, pel febrer assisteix a Londres a la primera Conferència Socialista Europea on es crea el "Moviment pels Estat Units Socialistes d'Europa"; i immediatament organitza un 2on. Congrés del MEUSE a Montrouge del qual surt elegit Secretari General. Aquest grup format més per intel·lectuals que per una base obrera va ser molt actiu. El 1948 passà a anomenar-se "Moviment Socialista pels Estat Units d'Europa", com canvi evidentment significatiu; més endavant prengué el nom de Moviment Esquerra Europea, ja que el seu òrgan portantveu era la revista "Gauche

européene" que dirigia personalment *Gironella* i que es publicà entre 1948 i 1958.

El 1948 a La Haia participà en el congrés de creació del Moviment Europeu i després formà part del Consejo Federal Espanyol del Movimiento Europeo. Durant aquells anys es dedica a organitzar diferents congressos europeus i socialistes: Puteaux, Estrasbourg, Frankfurt, Lieja, Milà, París. Són anys de dedicació absoluta a l'agitació europeista des de la vessant socialista en paral·lel a la construcció de les primeres institucions europees. Són també anys de vida precària, amb greus problemes de salut (li diagnostiquen un càncer) que després de mesos hospitalitzat pogué superar. El 1956 es traslladà a Brussel·les on es crea el Centre Europeu de l'Empresa Pública, una plataforma alternativa a l'economia privada, de la qual va esdevenir Secretari General fins a 1976.

L'any 1962 culmina una llarga trajectòria d'activitats contra el règim de Franco participant decisivament en un dels actes que més durament pertorbà al franquisme. Amb el Moviment Europeu és un dels organitzadors materials de la trobada de personalitats democràtiques de l'exili i de l'oposició interior, anomenat "Contubernio de Munich" per tal de parlar de com es pot democratitzar Espanya. De fet la lluita antifranquista era una obsessió permanent. A tots els congressos i reunions feia aprovar, quan en Franco encara vivia, manifestos contra el règim. I això fins el final: el 1975 organitzà a Brussel·les un col·loqui sobre Espanya "Realidades europeas del presente" en el que hi participen molts dels que seran protagonistes de la transició espanyola.

L'any 1976 torna a Barcelona, reorganitza els militants del POUM que en una bona part decideixen integrar-se en el PSC. El 1977 participa activament en el procés d'unitat socialista a Catalunya i és elegit Secretari de Relacions Internacionals del PSC(C), des d'on viurà el procés de creació del Partit dels Socialistes de Catalunya. L'any següent, el 1978, és elegit President del Consell Català del Moviment Europeu. Del 1979 al 1983 serà assessor de Asuntos Europeos e Internacionales a l'Executiva Federal del PSOE, i el 1983 Consejero de Asuntos Europeos en la Secretaria d'Estat per les Comunitats Europees. En reconeixement a la seva trajectòria en aquell mateix any 1983 fou nomenat President d'Honor del Consell Català del Moviment Europeu; el 1985 rebé la Gran Cruz de Isabel la Católica i el 1986 la Creu de Sant Jordi. L'any 1986 va ser candidat al Parlament Europeu, si bé no sortí elegit. Morí a Barcelona el 10 de desembre de 1987.

Lluís Maria de Puig